

HET KASTEEL VAN DEN HOUTE TE ETTEN

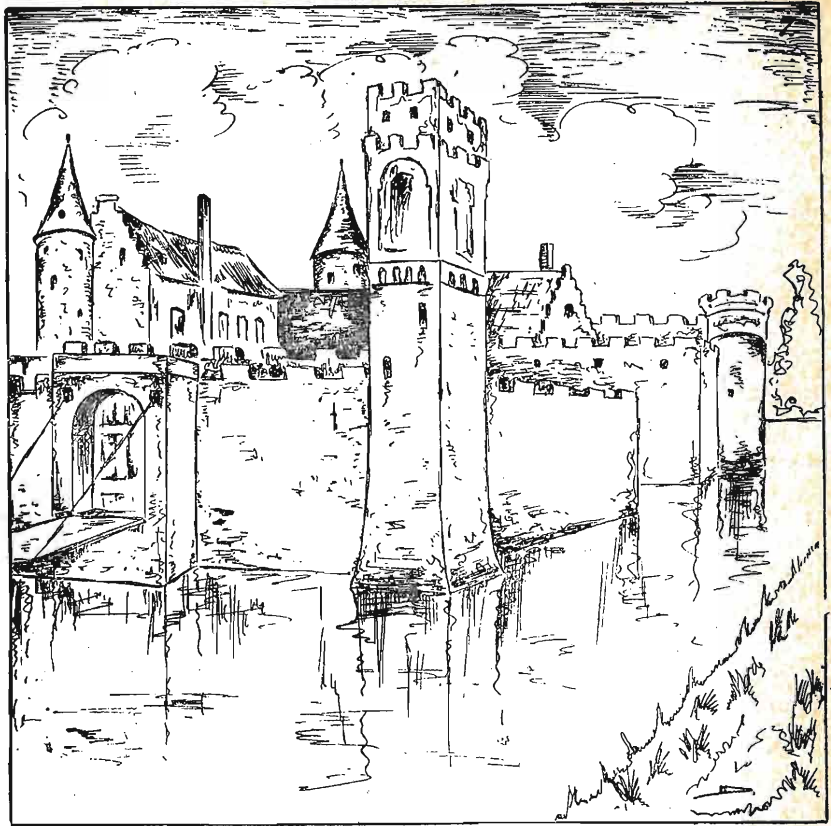
IN het vorige jaarboek van De Ghulden Roos 1946 blz. 151 was meegedeeld: „In het Ettensche gemeentearchief zijn slechts enkele gegevens over het slot op te diepen. En wat nog meer te betreuren valt, is, dat er geen enkele oude prent over het slot of kasteel bekend is.” Goede nota werd hiervan genomen door den heer Christ van der Vleuten te Etten, die toevallig kort daarop naar België ging, om den boedel van zijn grootvader, weleer onderwijzer te Etten, en in België overleden, te gaan regelen. En . . . wat hoogst merkwaardig is, onder diens nagelaten papieren, vond hij een oud los velletje, waarop een gravure van het bewuste kasteel stond gedrukt, en hetwelk hij na zijn terugkeer mij overhandigde. Wat een blijde verrassing!

Het onderschrift luidt: „Castellum de Etten quod dicitur Van den Houte”, d.w.z. Het kasteel van Etten, dat genoemd wordt: kasteel van den Houte. De gravure draagt in de rechter bovenhoek het Arabisch cijfer 7.

Blijkbaar staat het kasteel aan alle zijden in het water opgemetseld, omgeven door een breede burchtgracht. Rechts voorop, dus op den noord-west hoek staat de groote vierkante hoektoren, terwijl de buitenste ophaalbrug geteekend is in het midden van de noordzijde, dus toegang en uitzicht gevende naar de oprijlaan van het kasteel, de huidige Markt.

Blijkens de dubbele kanteelen op de westzijde, loopt er tusschen het voor- en achter- of noord- en zuidgedeelte van het kasteel, een binnengracht van west naar oost, hetgeen prachtig klopt met de beschrijving van het Kasteel door Pieter Nuyts, die rond 1700 verklaarde, dat deze binnengracht in 1639 gedempt is.

Bijgevolg geeft deze gravure den toestand weer vóór 1639, en . . . voor zoover we konden controleeren, is de teekening alleszins betrouwbaar.

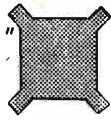
*Castellum de Etten quod dicitur
Van den Houste*

Boven de gravure staat: 12 Commentarium Monumentorum.

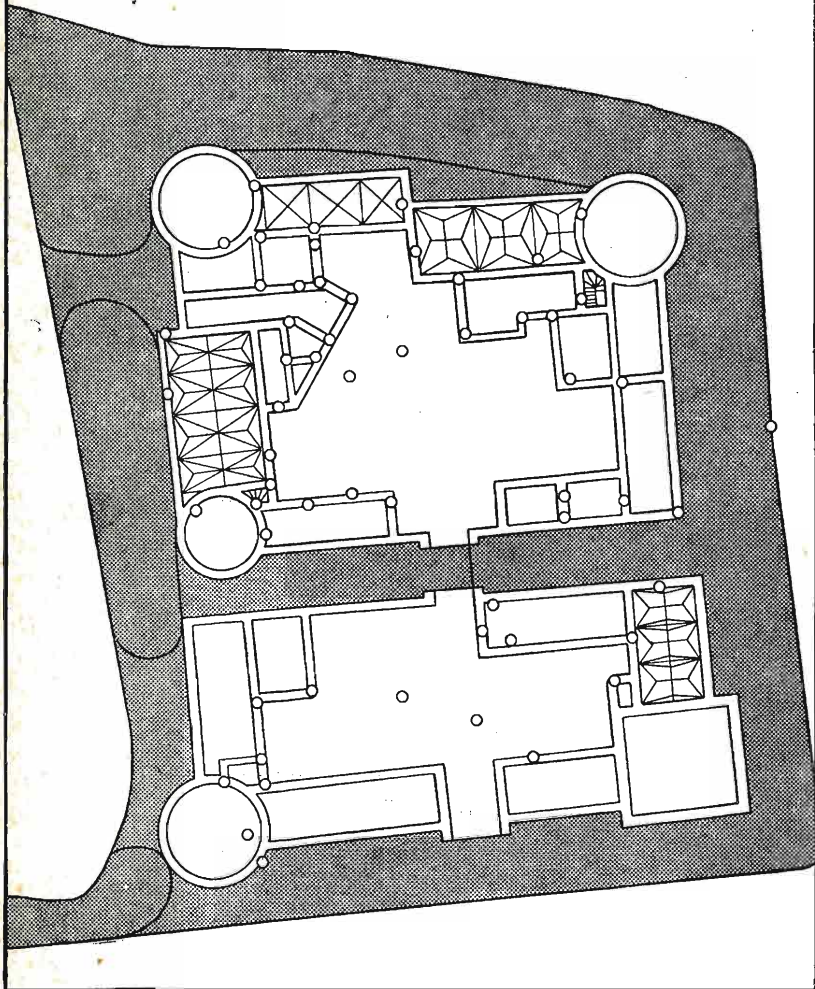
Op de keerzijde van het blad lezen we op diezelfde hoogte: Mirabilium Brabantiae 11, en verder is die bladzijde geheel onbedrukt gebleven.

Deze 11 is dus de rechtsche vóórpagina; 12 is de linksche op de achterzijde en dáár staat de gravure. De titel van dit boekje of van een hoofdstuk daarvan blijkt dus te zijn: (links boven): Commentarium Monumentorum (en op 't volgend blad rechts boven): Mira-

FANTASIE KASTEEL „VAN DEN HOUTE“
TE ETTEN

TEGENWOORDIGE KERKTOREN
OP DEZELFDE SCHAAL

bilium Brabantiae. Vertaald zou de titel zijn: Korte beschrijving van beroemde gebouwen van Brabant. Het boekje zou dan verlucht zijn met minstens 7 ingeplakte losse vellen, waarop 7 verschillende gravures van echtereenvolgens beschreven monumenten.

Ondanks zeer vele nasporingen en informaties bleek zoowel deze gravure als de titel van dit boekje of van een hoofdstuk daaruit, totaal onbekend, zoowel bij „Monumentenzorg” als bij de bibliotheken, archieven en prentenkabinetten, voor zoover het onderzoek in Nederland en België zich tot heden heeft uitgestrekt.

De gravure blijft dus tot heden nog een unicum d.w.z. de eenige afbeelding van het kasteel van den Houte. De heer Goossens, stadsarchivaris in Mechelen, opperde de mogelijkheid, dat het geen uitgescheurd blad, maar een los bedrukt velletje was, zoo iets als een soort prospectus van een schrijver, drukker of uitgever, die het ter intekening aanbood, alvorens tot uitvoering over te gaan. De minderwaardige kwaliteit papier had hem op dit idee gebracht. Hij schatte de druk tusschen 1650 en 1700, hetgeen volledig klopte met het oordeel van Pater Bonaventura Kruitwagen te Vorden, die het echter evenmin vermocht thuis te wijzen. Wie weet, wellicht wordt hierdoor bij een lezer opnieuw de aandacht en belangstelling gewekt, en brengt een voortgezet onderzoek, een ijverige studie of zelfs het toeval nog meer aan het licht!

L. MERKELBACH VAN ENKHUIZEN.